
Proiectul de dezvoltare a sistemului electroenergetic

Raport de progres

2023

SUMAR

01.

Context general

02.

Aranjamente instituționale

03.

Activități vs. impact

04.

Implementare

05.

Aspecte financiare

06.

Aspecte sociale și de mediu

07.

Planificat pentru 2024

AID	Asociația Internațională pentru Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
IFI	Instituții Financiare Internaționale
LEA	Linie Electrică Aeriană
ME	ÎS Moldelectrica
MEEn	Ministerul Energiei al Republicii Moldova
OST	Operatorul Național al Sistemului de Transport a Energiei Electrice
PDSE	Proiectul de Dezvoltare a Sistemului Electroenergetic
UCIPE	Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei

CONTEXT GENERAL

Proiectul de Dezvoltare a Sistemului Electroenergetic (PDSE) are obiectivul de a spori capacitatea și a îmbunătăți fiabilitatea sistemului de transport al energiei electrice în Republica Moldova.

Proiectul abordează în mod direct obiectivul de a crea interconectări fizice de energie electrică, sporind astfel securitatea aprovizionării cu energie electrică a țării și creând potențiale oportunități pentru dezvoltarea piețelor competitive și integrarea regională.

PDSE a fost lansat în luna martie 2020 și este implementat cu suportul financiar al Asociației Internaționale pentru Dezvoltare (AID) / Banca Mondială (BM). Valoarea proiectului - 61 mil. Euro.

Beneficiarii Proiectului:

- Toți consumatorii de energie electrică din Republica Moldova conectați direct sau indirect la sistemul de transport al energiei electrice.
- Operatorul Național al Sistemului de Transport a Energiei Electrice (OST) – ÎS Moldelectrica și alte părți interesate din sectorul energetic din Republica Moldova, care vor beneficia de o eficiență operațională îmbunătățită și de o reducere a pierderilor în procesul de transportare a energiei electrice. Beneficiile financiare vor crește inclusiv din reducerea costurilor de operare, datorită infrastructurii îmbunătățite, și capacității potențiale de a se încadra în comercializarea regională a energiei electrice.

ARANJAMENTE INSTITUȚIONALE

Autoritatea administrației publice centrale, responsabilă de implementarea PDSE într-o manieră eficientă, în conformitate cu Acordurile de Finanțare și obiectivul de dezvoltare prestabilit este Ministerul Energiei al Republicii Moldova (MEn).

Implementarea de zi cu zi a proiectului este responsabilitatea UCIPE – Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei - înființată prin Hotărârea Guvernului nr. 1276 din 21 decembrie 2000, ca entitate juridică independentă, responsabilă de gestionarea proiectelor finanțate de Instituțiile Financiare Internaționale (IFI) din sectorul energetic, cu accent specific pe achiziții, administrarea contractelor, management financiar, contabilitate, aspecte de mediu și sociale, monitorizare, evaluare și raportare.

ÎS Moldelectrica (ME) acordă suport în toate aspectele tehnice aferente proiectului și este activ implicată în toate etapele de implementare: elaborarea documentelor de achiziție (în special Specificațiile Tehnice), participare în evaluarea ofertelor și selectarea contractorilor, coordonare la etapa de proiectare, construcție, instalare, testare, punere în funcțiune și controlul calității.

Aranjamente de implementare:

Achizițiile în cadrul proiectului sunt efectuate în conformitate cu "Regulamentul privind achizițiile al Băncii Mondiale pentru debitorii FPI - achiziții pentru finanțarea proiectelor investiționale de bunuri, lucrări, servicii non-consultanță și de consultanță", emis în iulie 2016, revizuit în noiembrie 2017 și august 2018 („Regulamentele privind achizițiile publice”) și “Ghidul privind prevenirea și combaterea fraudei și corupției în proiecte finanțate de împrumuturile BIRD și creditele și granturile AID” din octombrie 2006 și revizuit în ianuarie 2011 și iulie 2016.

ACTIVITĂȚI VS IMPACT

Activități	Rezultate
Construcția liniei electrice aeriene (LEA) pe direcția Vulcănești-Chișinău.	158 km LEA – construiți. LEA de 400 kV - pusă în funcțiune.
Modernizarea / extinderea stațiilor electrice din Chișinău și Vulcănești.	Stația electrică Chișinău de 330 kV – modernizată. Stația electrică Vulcănești de 400 kV – extinsă.
Consolidarea sistemului de dispecerat și evidență al ÎS Moldelectrica.	Sediul nou inclusiv centrul de dispecerat – construit. Sistemul de gestionare a contoarelor – modernizat. Platforma de management a pieței de energie electrică - instalată.

IMPACT

- Sporirea capacității de transmisie de-a lungul coridorului Vulcănești-Chișinău.
- Reducerea numărului de întreruperi între stația electrică Vulcănești și stația electrică Chișinău.

IMPLEMENTARE

Construcția liniei electrice aeriene de 400 kV cu un singur circuit pe direcția Vulcănești-Chișinău

- **Buget:** 27,2 mil Euro
- **Perioada de implementare:** decembrie 2021 - iunie 2025
- **Contractor:** KEC International Limited (India)
- **Supraveghere tehnică:** Power Grid Corporation LTD (India)
- Contractul prevede construcția a 158 km LEA și cuprinde 502 piloni.
- Localități traversate de LEA: mun. Chișinău; r-l Ialoveni; r-l Hîncești; r-l Cimișlia; UTA Găgăuzia; r-l Leova; r-l Cahul; r-l Taraclia.

Cercetările geologice - realizate. Documentația tehnică - elaborată, verificată de către instituția autorizată de stat, coordonată de către instanțele de resort.

Capacitatea liniei electrice aeriene va avea o putere, care să asigure până la 50% din consumul de energie electrică a țării în perioada cu sarcină maximă.

Testările-tip pentru piloni - desfășurate cu succes.

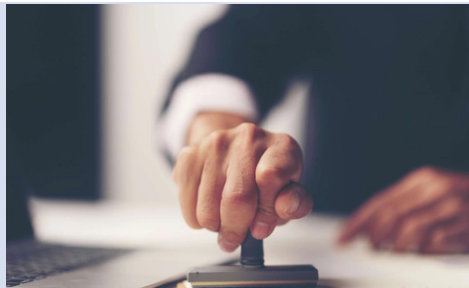
Testele de acceptanță în fabrică realizate cu succes pentru firul de gardă, armăturile de linie, 660 km de conductor de fază și pentru toate elementele metalice ale pilonilor.

IMPLEMENTARE

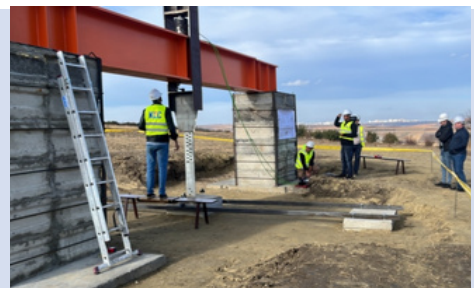
Construcția liniei electrice aeriene de 400 kV cu un singur circuit pe direcția Vulcănești-Chișinău

Livrările de materiale - în derulare. Livrate și depozitate - cca. 90% componente pentru piloni, 100% km conductor de gardă.

Autorizații de construire emise pentru r-l Vulcănești, r-l Comrat, r-l Cahul, r-l Hîncești, r-l Leova și r-l Ialoveni.

Testările fundației tip pentru cel mai înalt și cel mai greu tip de pilon proiectat - desfășurate cu succes.

Fundația a fost construită în regiunea comunei Băcioi, mun. Chișinău. Procesul de construcție s-a desfășurat în mai multe etape, în conformitate cu cerințele și standardele de rigoare.

Capacitatea portantă a fundației a fost calculată pentru a rezista la o sarcină de peste 45 tone, ceea ce corespunde celui mai înalt pilon al liniei electrice, care va avea o înălțime de circa 50 metri.

IMPLEMENTARE

Construcția liniei electrice aeriene de 400 kV cu un singur circuit pe direcția Vulcănești-Chișinău

Studiile de mediu și sociale necesare pentru demararea lucrărilor de construcție LEA – elaborate și aprobate de către Donator.

Au fost elaborate și aprobate de Donator următoarele studii:

- Studiul pentru evaluarea riscurilor asupra păsărilor;
- Studiul pentru evaluarea impactului de mediu și social (EIMS);
- Planul de gestionare a impactului de mediu și social (PIMS).

Consultările Publice în baza EIMS / PIMS - desfășurate în consiliile raionale ale localităților traversate de LEA.

Reprezentanții APL din centrul și sudul țării au fost informați despre măsurile care urmează a fi întreprinse de stat, pentru atenuarea impactului social și de mediu în contextul construcției LEA, precum și implicarea Primăriilor și Consiliilor raionale în acest proces.

În vederea asigurării unei comunicări eficiente în cadrul proiectului, prevenirea impactului social, de mediu și pentru facilitarea procedurii de expropriere, la nivel de raioane și localități au fost create Comitete de monitorizare a impactului social, care vor asigura participarea comunității la procesul de monitorizare a impactului, recepționare a reclamațiilor și de asistență a proprietarilor de terenuri.

IMPLEMENTARE

Construcția liniei electrice aeriene de 400 kV cu un singur circuit pe direcția Vulcănești-Chișinău

Lucrările de construcție LEA vor implica inevitabil activități de strămutare. Pentru a asigura un proces de construcție fără dificultăți, realizarea în timp util a lucrărilor și pentru a evita eventuale depășiri de costuri, este necesară elaborarea unui Plan de Acțiuni privind Strămutarea. Planul cuprinde detalierea activităților aferente procedurii de strămutare și mecanismul aplicat în scopul asigurării unui impact minim asupra persoanelor afectate de lucrările de construcție în cadrul proiectului.

Planul de acțiuni privind strămutarea - elaborat și aprobat de către Donator.

Legea nr. 120 din 12 mai 2022 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție LEA de 400 kV pe direcția Vulcănești-Chișinău a intrat în vigoare la 24 mai 2022.

Conferirea statutului de utilitate publică de interes național a lucrărilor facilitează implementarea proiectului și permite stabilirea unor reguli specifice aplicabile procedurii de expropriere a bunurilor imobile (terenuri) / dreptul de utilizare a bunurilor imobile (terenuri) afectate de lucrările de utilitate publică, identificate conform documentației de proiectare detaliate.

Terenurile necesare pentru construcția LEA urmează a fi expropriate, iar proprietarii terenurilor vor primi despăgubiri în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

Actul de expropriere - aprobat.

IMPLEMENTARE

Construcția liniei electrice aeriene de 400 kV cu un singur circuit pe direcția Vulcănești-Chișinău

Actul de Expropriere = Hotărârea Guvernului cu privire la exproprierea pentru cauză de utilitate publică a bunurilor imobile și a dreptului de folosință asupra bunurilor imobile situate pe amplasamentul lucrărilor de interes național a lucrărilor de construcție LEA de 400 kV pe direcția Vulcănești-Chișinău.

Stabilirea unei proceduri speciale de expropriere este impusă de necesitatea de a elabora dispoziții speciale aplicabile procedurii de expropriere și o anumită derogare de la dispozițiile legale generale pentru a facilita realizarea acestei proceduri pentru implementarea în timp util și cu succes a proiectului. Totodată, dispozițiile speciale care vor reglementa procedura de expropriere vor fi elaborate în conformitate cu cerințele sociale și de mediu ale Băncii Mondiale.

Circa 900 de terenuri aflate în proprietate privată, precum și în proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale ale raioanelor Taraclia, UTA Găgăuzia, Cahul, Leova, Cimișlia, Hâncești, Ialoveni și mun. Chișinău (comuna Băcioi) vor fi expropriate și transferate în proprietatea statului. Totodată, în contextul executării lucrărilor de construcție LEA, 4400 terenuri vor fi afectate temporar. Numărul persoanelor afectate este de circa 6000.

Evaluarea terenurilor afectate va fi asigurată de către Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului, în conformitate cu legislația Republicii Moldova și rapoartele de evaluare, realizate de către evaluatori independenți.

Pentru asigurarea dreptului la o compensare echitabilă, odată cu adoptarea Hotărârii de Guvern urmează a fi instituită o Comisie pentru soluționarea întâmpinărilor. Proprietarii care nu vor dispune de actele necesare (confirmative ale dreptului de proprietate/altor drepturi reale asupra terenurilor) sau care, din circumstanțe obiective, nu vor putea solicita plata despăgubirilor, vor avea dreptul de a informa UCIPE și solicita suport în procedura de obținere a despăgubirii.

Notă: Cerințele naționale de conservare a patrimoniului arheologic - întrunite. Opt Certificate de descărcare de sarcină arheologică au fost emise de către Ministerul Culturii în anul 2022, în baza cercetărilor arheologice desfășurate de către Agenția Națională Arheologică și respectiv rapoartelor elaborate.

IMPLEMENTARE

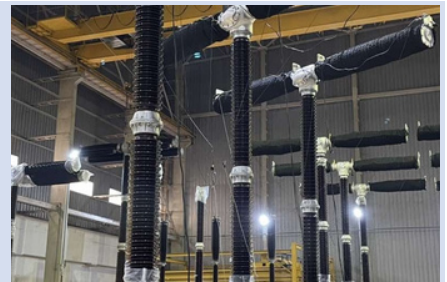
Modernizarea stației electrice Chișinău - 330 kV

- **Buget:** 13,4 mil Euro
- **Perioada de implementare:** februarie 2022 - octombrie 2024
- **Contractor:** Asocieria Siemens Energy SRL, Electromontaj SA și Energotech SA (România)
- **Supraveghere tehnică:** Power Grid Corporation LTD (India)

Documentația de proiect - elaborată.
Proiectul de execuție - în etapă de elaborare și coordonare cu beneficiarul.

Înteruptoarele de înaltă tensiune - produse.
Testele de acceptanță în fabrică - desfășurate.

Autotransformatoarele - produse. Testele de acceptanță în fabrică - desfășurate.

Separatoarele de înaltă tensiune - produse.
Testele de acceptanță în fabrică - desfășurate.

Echipamentele de bază au fost livrate și sunt depozitate momentan în România.

IMPLEMENTARE

Extinderea stației electrice Vulcănești - 400 kV

Stația electrică Vulcănești urmează a fi extinsă prin instalarea unei celule suplimentare de 400 kV. Adicional, vor fi modernizate două autotransformatoare de servicii proprii cu o putere nominală de 1000 kVA. Lucrările vor permite conexiunea LEA de 400 kV pe direcția Vulcănești-Chișinău.

Elaborarea Documentației de achiziție și lansarea licitației.

Recepționarea și deschiderea ofertelor (20 decembrie 2023).

Inițierea activității de evaluare a ofertelor.

IMPLEMENTARE

Consolidarea sistemului de dispecerat și evidență al ÎS Moldelectrica

Lansarea licitației pentru serviciile de consultanță, care vizează elaborarea specificațiilor tehnice și suport în evaluarea ofertelor pentru sistemul nou de gestionare a contoarelor și de evidență a datelor prelucrate.

Consultantul care urmează a fi contractat va avea sarcina de cercetare și propunere a soluțiilor de modernizare a sistemului existent. Noul sistem va asigura îndeplinirea cerințelor noului model de piață cât și a cerințelor ENTSO-E în condițiile sincronizării sistemului electroenergetic al Republicii Moldova cu sistemul european.

Sistemul nou de gestionare a contoarelor va include protocoale noi de automatizare și de colectare a datelor de la contoare, cu posibilitatea de schimb de date, procesare și analiză a datelor ce va permite întreprinderii de stat să monitorizeze și să gestioneze evidența energiei electrice pentru sporirea eficienței întregului proces de transport al energiei electrice și decontarea pe piața energiei electrice.

Elaborarea caietului de sarcini pentru serviciile de consultanță care vizează proiectarea noului sediu administrativ și centrului de dispecerat al ÎS Moldelectrica.

Elaborarea caietului de sarcini pentru Platforma de management a pieței de energie electrică.

ASPECTE FINANCIARE

Valoarea proiectului: 61 mln. Euro

Debursări la finele anului 2023: 11,4 mln. Euro

Proiectul este finanțat din două surse AID:

- un credit AID în valoare de 47,900,000 Euro și
- un credit din fonduri regionale AID în valoare de 13,100,000 Euro.

Din aceste considerente, Banca Mondială și Guvernul RM au semnat două Acorduri de Finanțare nr. 6380-MD și nr. 6381-MD pentru activitățile proiectului.

Împrumuturile acordate sunt rambursate de către ÎS Moldelectrica în condițiile și modul prevăzute în Acordurile de Finanțare menționate.

Conturile proiectului și situațiile financiare ale ÎS Moldelectrica sunt supuse auditului financiar în bază anuală, iar costurile pentru serviciile de audit sunt acoperite din mijloacele proiectului. Rapoartele de audit sunt prezentate spre examinare și aprobare către Banca Mondială până la data de 30 iunie a fiecărui an, pe parcursul întregii perioade de implementare a proiectului.

ASPECTE SOCIALE ȘI DE MEDIU

Se preconizează că proiectul va avea un impact social direct și indirect pozitiv asupra populației din Moldova, prin asigurarea fiabilității de alimentare cu energie electrică și a surselor de aprovizionare diversificate. Construcția LEA și a infrastructurii conexe în cadrul proiectului va oferi oportunități de angajare pe termen scurt și mediu pentru comunitățile care trăiesc de-a lungul traseului LEA. Contractorii sunt încurajați să recruteze forță de muncă locală, în special forță de muncă necalificată și cu calificare scăzută din comunitățile din imediata apropiere a coridorului LEA.

La general, Studiul pentru evaluarea impactului de mediu și social a confirmat că impactul de mediu și social al proiectului va fi specific locației, reversibil și gestionabil, dacă măsurile de atenuare vor fi realizate în mod corespunzător prin implementarea Planurilor de gestionare a impactului de mediu și social.

Un Mecanism de Soluționare a Reclamațiilor este disponibil pentru a primi, înregistra și soluționa toate tipurile de plângeri, reclamații și preocupări ale publicului cu privire la activitățile aferente proiectului. Informația privind Mecanismul de Soluționare a Reclamațiilor la nivel de proiect a fost publicată pe pagina web UCIPE și plasată pe panourile informaționale de la sediile autorităților publice locale.

Notă: Acordul de Mediu, necesar pentru implementarea PDSE în conformitate cu rigorile legislației naționale în vigoare, a fost emis de către Agenția de Mediu la 31 decembrie 2019.

PLANIFICAT PENTRU 2024

01

Construcția LEA Vulcănești-Chișinău

- Desfășurarea consultărilor publice în baza Planului de acțiuni privind strămutarea.
- Finalizarea lucrărilor cadastrale, de organizare a teritoriului și de evaluare a despăgubirilor pentru persoanele afectate de lucrările de construcție. Lansarea procedurii de expropriere.
- Obținerea autorizațiilor de construire rămase pentru localitățile traversate de LEA: r-l Cimișlia, r-l Taraclia și comuna Băcioi din mun. Chișinău.
- Inițierea lucrărilor de construcție (trimestrul II, 2024).

02

Modernizarea stației electrice Chișinău

- Definitivarea și verificarea documentației tehnice.
- Executarea lucrărilor de construcție și instalare.

03

Extinderea stației electrice Vulcănești

- Evaluarea ofertelor, adjudecarea și semnarea contractului de proiectare, furnizare și instalare.
- Lansarea contractului și elaborarea documentației tehnice.
- Plasarea comenzilor pentru producerea echipamentului prioritar.

04

Consolidarea sistemului de dispecerat și evidență al ÎS Moldelectrica

- Desfășurarea licitației, semnarea și lansarea contractului pentru elaborarea specificațiilor tehnice și lansarea licitației pentru proiectarea, furnizarea și instalarea Sistemului de gestionare a contoarelor.
- Desfășurarea licitației, semnarea și lansarea contractului pentru proiectarea noului sediu administrativ și centrului de dispecerat al ÎS Moldelectrica.
- Desfășurarea licitației, semnarea și lansarea contractului pentru proiectarea, furnizarea și instalarea Platformei de management a pieței de energie electrică.

CONTACTE

Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei

Str. Alecu Russo 1, bloc A1, mun. Chișinău, MD-2068,
tel.+373 22 49 67 90, e-mail: mepiu@mepiu.md,
pagina web: www.mepiu.md